

24.3.2017

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausunto liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan virastouudistuksesta (esiselvitys 2/2017)

Esiselvityksessä (2/2017) ehdotetaan, että Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi, Viestintävirasto ja Liikenneviraston viranomaistehtävät yhdistettäisiin yhdeksi virastoksi. Työryhmä teetti myös erillisen selvityksen Liikenneviraston liikenteenohjaustoiminnoista.

Esiselvityksen mukaan tavoitteena on, että uusi virasto aloittaisi toimintansa 1.1.2018. Liikennevirasto jatkaisi väyläverkosta vastaavana virastona. Liikenneviraston liikenteenohjaustoiminto yhtiötettäisiin valtion erityistehtäväyhtiöksi vuoden 2018 alusta erillisen selvityksen mukaisesti. Ilmatieteen laitoksen liiketaloudellinen toiminta jatkuisi edelleen osana laitosta.

Valtiovarainministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Virastouudistuksen tavoitteeksi on asetettu tehokas ja toimiva malli, joka on taloudellisesti kestävä ja vastaa jatkuvan tehostamisen sekä muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin sekä viranomaispalvelut, jotka vastaavat parhaalla mahdollisella tavalla asiakastarpeisiin. Näitä tavoitteita voidaan pitää kannatettavina. Virastojen toimintojen kokoaminen ja yhtenäistäminen palvelevat myös tavoitetta hallinnon selkeydestä, mikä mahdollistaa usein vaikuttavampaa ja parempaa ohjausta ja samalla tuottaa asiakkaalle parempia palveluja.

Virastouudistusta olisi myös hyvä arvioida hallitusohjelmassa mainittujen valtion keskushallinnon yleisten rakenteellisten kehittämisperiaatteiden valossa ja erityistä huomiota pitäisi kiinnittää sektorirajat ylittävään kokonaisuuden hallintaan ja yhteensovittamiseen. Uudistuksessa on hyvä ottaa myös huomioon toimintatapojen kehittäminen siten, että valtionhallinto muodostaa yhdessä muun julkisen hallinnon kanssa yhtenäisen digitaalisen palvelualustan.

Keskus- ja aluehallinnon virastonselvityshankkeen raportissa (VM 3/2015) tarkasteltiin virastorakenteen uudistamista. Hankkeessa määriteltiin yhteiset rakenteelliset kehittämisperiaatteet sekä tehtiin joukko rakenteellisia kehittämis ehdotuksia. Valmistelussa on syytä huomioida em. periaatteista erityisesti se, että virastoja kehitettäessä otetaan huomioon valtion kokonaisuus ja pyritään hallinnonalakohdaisista ratkaisuihin laajemminkin valtioedun turvaaviin ratkaisuihin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yhdistämisiä suunniteltaessa tulisi arvioida myös ne virastojen muutosvaihtoehdot, jotka sisältävät hallinnonalan ulkopuolisia toimintoja

sekä niihin liittyvän asiakasnäkökulman. VM:n hallinnonalan osalta ainakin mahdollisen digiviraston rooli ja tehtävät tulisi arvioida valmistelutyön kuluessa. Valmistelussa tulee myös huomioida, että varsinaisten uudistettavien virastojen ulkopuolellakin tapahtuvat hyödyt ja kustannukset otetaan mukaan laskelmiin.

Kuten selvityksessä kuvataan, liikenne- ja viestintätoimialat ovat merkittävien muutosten kourissa, joista osaan valtionhallinto pystyy vaikuttamaan, toisiin taas ei. Nykyisiä ohjauskeinoja joudutaan käyttämään uudella tavalla uusia innovaatioita tukemalla ja takaamalla toimivat markkinat. Tällöin ohjauksen tulee olla ennustettavaa, strategisesti pitkäjänteistä, mahdollistavaa ja eri teknologiaratkaisuja neutraalisti hyödyntävää. Systeemisillä ratkaisuilla voi olla kauaskantoisia seurauksia jopa verojärjestelmään.

Virastouudistuksessa toimintaa on tarkoituksenmukaista tehostaa ja synergiähyötyjä voidaan löytää toiminnallisesti yhteensopivia virastopalveluja ja -toimintoja koottaessa. Hyöty potentiaalin näkökulmasta suurin mahdollisuus liittyy kuitenkin viranomaisen rooliin toimia mahdollistajana uusia palveluja rakennettaessa. Samalla tulee löytää kannusteita yrityksille luoda innovatiivisia uusia palveluja julkista tietoa hyödyntämällä, tai perinteisemmin pohtimalla, miten virastoja voidaan kannustaa toimimaan taloudellisesti tehokkaasti valtion kokonaisedun katoamatta.

Tärkeää on myös arvioida, miten resursseja optimaalisesti hyödynnetään tuottamatta ylilaaatua ja millaisilla riskialueilla viranomainen voi toimia palveluja tuottaessaan. Vanhasta ajattelusta, jossa virkavastuulla on tarkoituksena tuottaa 100 % oikein tuotettuja palveluja 24/7, tulee korvata riskianalyyysiin, oikein mitoitettujen resurssien käyttöön ja tarkoituksenmukaiseen palvelutasoon tähtäävillä palveluluilla.

Seuraavassa tarkastellaan valtiovarainministeriön näkökulmasta yksittäisiä ao. virastoille kuuluvia tehtäväalueita ja niiden hoitoa virastouudistuksen myötä.

Kyberturvallisuuskeskuksen perustaminen Viestintävirastoon oli Suomen Kyberturvallisuusstrategian ensimmäisen toimeenpano-ohjelman parhaiten toteutuneita saavutuksia ja sen toiminnan edelleen vahvistaminen nähdään strategian toisessa toimeenpano-ohjelmassa tärkeänä. Kyberturvallisuuskeskuksen laaja-alainen osaaminen on myös kansainvälisesti arvostettua ja tunnustettua.

Kyberturvallisuuskeskuksen toimintoja tulee uudistuksessa tarkastella laaja-alaisesti huomioiden poikkihallinnollinen yhteistyö sekä yhteistyö elinkeinoelämän ja kansainvälisten kumppanien kanssa. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan virastojen toimintojen yhdistämisen yhteydessä tulee varmistaa kyberturvallisuuskeskuksen tuottamien palveluiden tason säilyminen ja vahvistaminen. Toiminnan digitalisaatio vaikuttaa koko yhteiskuntaan, joten sen turvallisuutta tulisi pyrkiä kehittämään vastaavassa laajuudessa ja Kyberturvallisuuskeskuksen hyvät edellytykset tähän tulee varmistaa.

Viestintävirasto tuottaa valtiovarainministeriölle GovCERT- palveluita sopimusperusteisesti. Nämä palvelut pitävät sisällään muun muassa toimimisen tietoturvapoikkeamien keskitettynä ilmoituspisteenä, tietoturvapoikkeamien analysoimisen ja selvittämisen tu-

kemisen, kyberturvallisuuden tilannekuvan muodostamisen ja jakelun, kansainväliseen GovCERT- yhteistyöhön osallistumisen, haavoittuvuuksien hallinnan ja haavoittuvuuskoordinaation, julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnan (TUVE) virka-avun sekä VIRT- toiminnan koordinoinnin ja harjoitustoiminnan.

Lisäksi Viestintäviraston tehtäviin kuuluu viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista annetun lain mukaan (1406/2011) suorittaa eräitä tehtäviä valtiovarainministeriön toimeksiannosta. Virastouudistuksen jatkovalmistelussa toivomme, että valtiovarainministeriötä kuullaan em. tehtäväalueiden osalta.

Liikenteen turvallisuusvirasto hoitaa nykyisin useita valtiovarainministeriön hallinnonalan verotustehtäviä. Liikenteen turvallisuusvirasto toimii veronkantoviranomaisena ajoneuvoverotuksessa sekä kantaa polttoainemaksun ja eräissä tapauksissa myös autoveron. Lisäksi Liikenteen turvallisuusvirasto kantaa eräitä veronluontoisia maksuja.

Esiselvityksessä ei ole tarkasteltu sitä, miten ehdotettu virastorakenteen uudelleenjärjestely vaikuttaisi näiden tehtävien hoitamiseen. Muutoinkaan selvityksessä ei ole arvioitu, miten hyvin verotustehtävät sopisivat uuden viraston muihin tehtäviin ja organisaatioon. Tältä osin voi olla tarvetta tarkastella myöhemmässä vaiheessa erikseen verotustehtävien asemaa ja sijoittumista uudessa virastossa. Jos verotustehtävät kuitenkin ensivaiheessa siirtyvät esiselvityksessä ehdotetulle uudelle virastolle, tulee asian valmistelussa varmistaa, että valtiovarainministeriöllä on mahdollisuus toteuttaa tehokkaasti uuden viraston tulohajausta verotustehtävien osalta.

Virastouudistukselle selvityksessä esitetty aikataulu on haastava sillä uusi virasto aloitaisi toimintansa jo 1.1.2018. Selvityksessä todetaan, että uudistuksesta seuraisi muutoksia yli sataan Liikenneviraston, Trafín ja Viestintäviraston toimivaltaa ja tehtäviä koskevaan lakiin. Uuden viraston talousarvio tulisi valmistella kuluvan kevään aikana ja virastojen tietojärjestelmiä muuttaa, jotta ne olisivat toimintakunnossa vuoden 2018 alussa. Raportin johtopäätösten mukaan uuden viraston pää- ja sivutoimipisteiden sijainti säilyisi ennallaan. Jatkovalmistelussa tulee ottaa huomioon valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevan säätelyn velvoitteet. Myös hyvän henkilöstöpolitiikan noudattaminen ja laadukas muutosjohtaminen saattavat vaarantua, jos muutosprosessille ei jää riittävästi aikaa.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Hannu Mäkinen

Jakelu: JULKICT-osasto
Kunta- ja aluehallinto-osasto
Henkilöstö- ja hallintopolitiikkaosasto
Vero-osasto

